

Vayer Lajos

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
LEGSZEBB METSZETEINEK KIÁLLÍTÁSA

Forrás:

Ch. Kucsek

1958. 10. 27.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Oszályozás

708

Idő

1. 1958

Személy

Helyszám

A GRAFIKA régi nagy mestere, Dürer, ki e szép kiállítás szemünk előtt kitaruló egyszerű művészetet el-sőnek emelte remekeiben a szobrászat és festészet mesterműveivel egyrangúvá, az arányosságról elmélkedvén így szól a grafikáról: »Ha valaki egy nap alatt kis vésőjével egy fadarabocskába metsz valamit, az művészibb és jobb lehet, mint egy másiknak oly hatalmas alkotása, melyen egy egész esztendőn keresztül buzgó szorgalommal dolgozták.« És, teszi hozzá Albrecht Dürer, mintegy mélységes meggyőződéssel nyitva ránk önarcképeiről ismerős, tiszta tekintetű szemét: »Ez az adomány — ez a tehetség — csodálatos.« Most a múzeum csendes termék finommivű tárlói között ennek a tehetségnek, a grafikus mesterek talentumának ünneplésére se-reglik össze a közönség.

Utójára, úgy másfél esztendeje, rajzokat, a múzeum legszebb rajzait mutatták be a közönségnek, a grafikai osztály szorgalmas dolgozói. Az új kiállítás a múzeum grafikai gyűjteményeinek korunkban a rajzok mellett mostoha-gyermekké vált remekait, a legszebb metszeteiket mutatja be és ékeesen szóló tanúságot tesz róla, hogy rajzainknál metszeteink sem alábbvalók. A régi korszakok gazdag anyaga nagyrészt az Esterházyak félszázadot meghala-

dó gyűjteményéből származik, a múlt és jelen század pompás lapjai elsősorban Majovszky Pál ajándékának emlékeztet-őrzik. Mióta a magyar grafikai gyűjtemény a tavaly államunktól alapított új múzeumba, a Magyar Nemzeti Galériába költözött, azóta a külföldi régi és új anyag immár maradandó és végre valahára kényelmes lakozásnak örven-dezik porte-feuilleök, mappák mélyén. De, tudjuk jól, a grafikai gyűjtemények, bármily dús tárházai is legyenek a tudós kutatás és művészi élvezés egyéni igényeinek, való-ságos életre csak akkor ébred-nek, igazi kapcsolatba közön-séggel csak akkor jutnak, ha az időnként váltakozó kiállítá-sok kavalkádjának útján, ilyen vagy olyan monogra-fikus szempont szerint bemu-tatásra kerülnek. A Szépmű-vészeti Múzeum grafikai ki-állításainak nagyszerű sorozata, melyek folyamán a met-szettek bemutatása sosem maradt el a rajzokétól, Térey Gá-bor, Meller Simon és utódaik nevéhez fűződnek. De, míg a legszebb rajzok igényes válo-

gatásai nem is egyszer kápráz-tatták el e teremben a hűs-ges látogatókat, addig a leg-szebb metszeteik ilyen prezen-tálására a mai napig egyszer sem került sor. Eppen ezért kell örömmel üdvözlőnünk ezt a kiállítást, mely így a maga nemében a régi irányban új utat tör.

E GY ÖT ÉVSZÁZADON ke-resztül egyre előretörő művészet kér itt szót e szép-séges lapokban, a művészi sok-szorosító eljárások útján ké-szült művek e kiváló példá-nyaiban. A fametszet, a rézmetszet, a rézkarc és a kőrajz, e négy klasszikus technika és ki-sebb történeti jelentőségű, de nem kevesebb művészi értékű különféle alfajaik, a grafika fejlődésének kronológiai folya-matát követve vezetnek végig minket a késői gótikától kezdve a reneszánsz és barokk-on, keresztül a múlt és je-lenszázad korstílust teremteni igyekvő törekvéseiig. Hogyan is írta a múzeum grafikai osz-tályának halhatatlan érdemű vezetője, Hoffmann Edith — kit annál is inkább kell újra meg újra emlékezetbe idé-znünk, mert éppen a legutóbbi rajzkiállításról egyik műv-észettörténeti folyóiratunkban közölt ismertetésből maradt ki sajnálatosan méltatása — a grafikus technikákról? »Műv-észi technikák nem születnek véletlenül, hanem bizonyos törvényszerűségek szerint. Minden stílus küzd a lehető leg-teljesebb kifejezésért és megte-remti magának a kifejezés megfelelő eszközeit. Így, ha történelmi sorrendben nézzük a technikák keletkezésének egymásutánját, nagy vonások-ban előttünk áll a grafika egész stílustörténete.« Valóban így van, csak azt tehetjük hozzá, hogy ha technika mögött

stílus, úgy a stílus mögött — a művész, a természetet és tár-sadalmat alakító ember állott és áll minden korban.

Nemcsak a legnagyobbak, a hatalmas korszakokat alkotó mesterek, Mantegna, Dürer, Rembrandt, Goya, Daumier oeuverjének valóban monu-mentális hatású grafikai, ha-nem az egyes nemzetek isko-láinak, elsősorban az olasz, né-met, francia, németalföldi ki-sebb mesterek finom szépsé-gekben gazdag lapjai is elvo-nulnak előttünk, méltán jutván a legszebb metszettek építetn ornansához. És éppen ezek a metszettek fogják új közönsé-günknek, de úgy véljük a ré-ginek is, a legtöbb meglepetést okozni, a mesterművekkel való nagyszerű találkozások oly kivételesen áhítatos pilla-

natát előidézni. Vajon ki ne állna meg sietős szemléje so-rán a legkorábbi fametszetek fanyar termése előtt, kit ne tartana vissza hosszabb idő-zésre Schongauer érett vonal-kultúrája, Marcantonio Rai-mondí, Jean Duvet, Lucas van Leyden fölüeny komponáló készsége, a délnémet klein-meisterek nem kis művészeté-nek mesés-bajos intimitása, Callot már-már a legnagyobbak közé emelkedő tragikomi-kumának mélysége, Seghers unikális tájképe és Van Dyck arcképeinek variánsai, és ki ne felejtkeznék bele az olasz sette-cento és a német késő barokk könnyed bibliájába, mitoló-

giájába, és sok más szellemes ötletébe. Kétségtelen, hogy a múlt század franciaí fogják le-aratni a pompás színjáték csat-tanó felvonásvégének szipor-kázó sikerét — a Delacroix-tól Toulouse-Lautrecig ívelő nagyszerű pálya mindig és mindenütt meg is érdemli ezt. De, hogy milyen rejtett szép-ségek tartalékai kerülnek még napvilágra, abból hogy csak egy régi és egy új példát említsünk — Goltzius Zász-ló-tartója és Kollwitz Nehéz órák-ja szembeszökően tanús-kodik.

Valóban nagyszerű ívelésű vonal emelkedik szemünk előtt, ha a XV. század eleje táján az első kezdetleges vo-nalait fába roví régi mester kezenyomától az utolsó század-forduló lehetfinomságú vo-nalakat és színes pompájú folto-akat köre varázsló művész re-mekeiig követjük a véső, réz-karcoló tű, litográfiai kréta páratlan versenyét.

SOK GYÖNYÖRUSEGGEL és még több okulással jár e kiállítás megtekintése, mely méltón csatlakozik a mú-zeum félévszázados történeté-be, immár a századikhoz köze-ledő grafikai kiállítások sorá-hoz. De ez az okulás, bármily sikeres a rendezés és bármenny-re magukért beszélnek a művek — ez a tanítás csak ak-kor lesz teljes, ha híven a mú-zeum nemes hagyományaihoz, a grafikai kiállítások kataló-

gusainak kis sorozatában en-nek a kiállításnak a katalógu-sa is meg fog jelenni. Bízunk benne, hogy a népművelés, tu-dományos kutatás és nem utol-só sorban a nagyvilágban való hírünk szempontjából egy-aránt fontos követelmény nem marad kegyes kívánság — nincs az a gazdasági meggon-dolás, mely megindokolhatná, hogy két esztendő után is hiá-ba várják a világ művészet-történeti intézményei, múzeu-mai, katedrái és kutató inté-zetei a budapesti Szépművé-szeti Múzeum nagyhírű grafi-ka gyűjteményének szép szo-kástól szentesített katalógus-füzeteit.

A nemes hagyományok szel-lemében megformált kiállítást R. Kaposy Vera rendezte.

Vayer Lajos